

Nr 251.

Av herr **Lundberg**, om sänkning av anslagen under fjärde huvudtiteln.

I fjärde huvudtiteln lämnas en militär såväl som anslagsäskande redogörelse för landets försvar. De äskanden som redovisas är ett resultat av överbefälhavarens krav samt överläggningar mellan regeringen och de demokratiska partiledarna. Kostnaderna för försvaret har tagit en omfattning, som ur olika synpunkter måste inge mycket allvarliga betänkligheter. Denna ständiga stegring av försvarskostnaderna kan inte få fortgå. Vi har helt enkelt inte råd till densamma, såvida vi inte anser, att grunden för vår kulturella, sociala och ekonomiska standard skall raseras. En ekonomisk och försvarspolitisk omprövning är aktuell, och en sträng sparsamhet inom försvaret måste därav följa. Årets försvarsbudget är i det närmaste tre gånger större än i den beräknade efterkrigsplanen, och trots detta angives att ytterligare kostnadskrävande behov avvisats.

Försvarsbudgetens konstruktion med dess många anslagsposter gör det omöjligt för enskilda riksdagsledamöter att överblicka densamma. Detta har fört till obehagliga överraskningar, som motiveras vara en följd av olika principbeslut.

Denna utveckling för till frågeställningen: Är det möjligt, nödvändigt eller lämpligt, att riksdagen för framtiden skall ägna tid och möda åt en detaljgranskning av olika utgiftsposter inom försvaret? Borde det inte räcka med en summarisk detaljgranskning, och riksdagen i stället stannade inför en noggrannare prövning av anslagssummans storlek i förhållande till den samlade utgifts- och inkomstbudgeten. Genom att försvarsbudgeten upptar en mångfald detaljer, kan viktiga principbeslut, som för framtiden innebär stora kostnader m. m., icke uppmärksammas förrän ett senare aktuellt läge inträder.

Trots att årets försvarsbudget pendlar omkring två miljarder kronor, har departementschefen avvisat betydande delar av överbefälhavarens krav. Det finns därför anledning förmoda, att Ö. B. även nästa år med vederbörliga motiveringar återkommer med vidgade ekonomiska krav till försvaret. Denna utveckling måste brytas, och försvarets män bringas förstå, att försvarskostnadernas storleksordning i vårt ekonomiska liv tvingar till sparsamhet och omvårdnad med de stora värden, de satts att sköta. Tyvärr är det alltför många inom försvaret, för vilka sparsamhet är ett okänt begrepp. När så är fallet, kan riksdagen inte fortsätta med att genom ständigt ökade anslag stimulera eller möjliggöra detta ekonomiska lättsinne.

Försvaret i vårt land upplever en ny högkonjunktur. Detta sker, trots att den ekonomiska högkonjunkturen synes vara i ett brytningsskede. Det är

orimligt att utbryta försvaret ur sammanhanget och ta på oss större ekonomiska bördor inför en oviss framtid.

En omsvängning i konjunkturen kan föra till utgifter för arbetslöshet. Arbetarpensioneringen m. fl. betydelsefulla sociala reformer måste snarast lösas; den kulturella sektorn måste stärkas m. m. Till detta bör läggas, att vi i år har en i knappaste laget balanserad budget, samtidigt som folkpartiet och högern krävt skattesänkningar, som i sin tur måste förutsätta att reformarbetet skall avbrytas. I denna situation räcker det inte med att regeringen och de demokratiska partiledarna är överens om försvarskostnadernas storlek; det borde även varit naturligt, att innan försvarsbudgeten presenterades, partiledarna varit överens om det höjda skatteuttag, som måste följa med de ökade utgifterna. Såvida man inte utgår från att indirekta skatter i ökad omfattning skall tillgripas.

De större inkomsttagarna kommer givetvis att acceptera denna skatteväg. Ur arbetarsynpunkt finns det anledning värja sig mot den hårda beskattning som indirekta skatter blir för dem och barnfamiljerna. Ett läge, där försvaret skall ekonomiseras genom de ordinarie skatterna, under det att man kopplar samman ökade indirekta skatter med förutsättningen för sociala och kulturella reformer, bör icke framskapas. De ständigt ökade försvarskraven borde i stället motivera införandet av en särskild försvarsskatt, med stark progressivitet. Dagens läge aktualiserar frågan om en utredning av införande av en särskild värn- eller försvarsskatt. Detta skulle föra till en bättre bedömning och återhållsamhet med försvarsutgifterna.

Av det anförda framgår den uppfattningen, att försvarsutgifterna bör begränsas, och dess ekonomisering bli föremål för en skyndsam utredning. Under förutsättning av att försvarsbudgetens olika delposter gentemot varandra är nöjaktigt avvägda, är det rimligt att begränsa försvarsbudgeten genom en generell 10-procentig sänkning. Detta innebär, att den skulle sänkas med ca 200 miljoner kronor. Även om försvarsbudgeten trots detta kan anses mycket hög, kan dock begränsningen innebära, att försvaret genom rationell skötsel och viss sparsamhet ur effektiviseringssynpunkt kan vinna i kraft och styrka genom en sådan ekonomisk kraftanspanning.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta, att de av Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln till försvaret äskade anslagen måtte sänkas med 10 procent.

Stockholm den 27 januari 1953.

John Lundberg.